

Boeken

**Gehandicaptenzorg,
inclusie en organiseren****H.R.Th. Kröber**Rotterdam: www.pameijer.nl, 2008, ISBN
978-90-902-3130-3, 344 pagina's

BOEKEN

In het voorwoord van zijn proefschrift noemt Hans Kröber het hebben van ervaringen met mensen met beperkingen, de impact van goede voorbeelden en het belang van kennis delen en verdiepen. Wat een mooi begin van een proefschrift.

In het boek *Gehandicaptenzorg, inclusie en organiseren* dat in 2008 uitkwam ter gelegenheid van de promotie van Hans Kröber op 18 juni van dat jaar, komen mensen met beperkingen, goede voorbeelden en veel kennis aan bod.

Hans is bestuurder van de Pameijer Stichting waar ondersteuning wordt geboden aan zo'n 3000 mensen met een beperking en waar de centrale doelstelling is, het werken aan de kwaliteit van bestaan van de cliënten en aan inclusie. Maar de praktijk blijkt weerbarstig en deze idealen laten zich niet dwingen. Dit is aanleiding voor Hans om de ingewikkelde werkelijkheid van samenleving en zorgorganisaties te gaan onderzoeken. Het resultaat is een indrukwekkend en zorgvuldig geschreven boek. Aan alles is gedacht.

De mensen met beperkingen zijn zelf aan het woord in het onderzoek, hun mening en ervaringen tellen mee. Goede voorbeelden uit de literatuur worden gebruikt als uitgangspunt en daarbij blijkt inclusie een belangrijk

domein van kwaliteit van bestaan voor mensen met een beperking te zijn. Dit vormt gelijk de legitimatie van het geheel, mensen met een beperking komen centraal te staan in de organiseringsprocessen van zorginstellingen. Ondersteuning op de manier die bij juist die persoon past is belangrijk terwijl de organisatie zelf ondergeschikt wordt gemaakt. Van instituutsparadigma naar het ondersteuningsparadigma noemt Kröber dat. Maar 'hoe werkt het' is daarbij de vraag, gebaseerd op de ervaringen in Nederland dat het eigenlijk niet werkt. Inclusie is, hoewel belangrijk voor de kwaliteit van bestaan, dus voor het welzijn van mensen met beperkingen, niet vanzelfsprekend. Nederland is slecht toegankelijk voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, de arbeidsmarkt, openbare gebouwen, het verenigingsleven, wonen en zorg. Hans Kröber onderzoekt in zijn proefschrift hoe de verandering van instituutdenken naar ondersteuning richting inclusie vorm gegeven kan worden. Hij beschrijft een conceptueel model waarin aandacht is voor de dynamiek van zorgorganisaties in hun interne en externe omgeving. Gebruik makend van een kwalitatieve onderzoeksbenadering bekijkt hij op verschillende manieren de complexiteit van dit alles. Hij zoekt daarbij naar succes- en faalfactoren voor de omslag naar het ondersteuningsparadigma en inclusie. In het model worden de sociaal politieke omgeving, de organisatie, de mensen met een beperking, de medewerkers en de invoerstrategie als hoofdkenmerken onderscheiden. De methodolo-

gische opzet is cyclisch en is gericht op het kunnen geven van praktijkgerichte informatie en het bijdragen aan theorievorming rond het realiseren van inclusie vanuit organisatieperspectief. Als begin is er een model, wordt er literatuuronderzoek gedaan naar veranderingen en een pilot-study verricht naar de bruikbaarheid van de onderzoekslijnen en het optimaliseren van het gekozen model. Tenslotte vond er een multiple casestudy plaats. Bij dit alles is voldoende aandacht voor objectiviteit, betrouwbaarheid en validiteit. Door het gebruik van verschillende databronnen ontstaat triangulatie waardoor vanuit diverse gezichtspunten naar de werkelijkheid wordt gekeken. Dit maakt de informatie die voor deze complexe materie is geanalyseerd tot goede databron. Interviews, observaties, documenten en een focusgroep bieden verschillende invalshoeken zodat het streven om zowel mensen met een beperking als de zorgorganisaties zelf hun verhaal te laten vertellen goed is geslaagd. Het bijzondere is dat Hans Kröber het voor elkaar heeft gekregen om zowel 'positieve' als 'negatieve' cases bij het onderzoek te betrekken. Uiteraard onmisbaar om tot succes- en tot faal-factoren te komen, maar het vraagt om een bijzondere rol in het werkveld om dit in goede harmonie te realiseren. Sociale wenselijkheid om een goed en uitsluitend positief beeld van de eigen organisatie neer te zetten was bij de negatieve cases niet aan de orde. De keuze voor de voorbeeldorganisaties is zorgvuldig en in samenspraak met voldoende deskundigen genomen, zodat er sprake is van representativiteit.

Uit alle input en veelheid aan gegevens worden uiteindelijk de resultaten van de casussen afzonderlijk en vervolgens casusoverstijgend gepresenteerd. Deze beschrijvingen bieden een interessant en inzichtelijk beeld hoe de verschillende organisaties de genoemde kenmerken uit het model waarderen en op welke wijze deze een succes- of faalfactor vormen. Overduidelijk komt naar voren dat de sociaal politiek omgeving en de wet-en regelgeving veelal een belemmering vormen om tot inclusie te komen. Een heldere visie bij de zorgorganisatie gecombineerd met het werken aan sociale netwerken met de cliënten is weer duidelijk een succesfactor. Uit de beschrijvingen kan men als lezer vergelijkingen trekken met de eigen werkwijze. Dit geldt zeker voor de gecombineerde beschrijving van de casussen waarin de aanknopingspunten voor het grijpen liggen. Uiteindelijk formuleert Hans Kröber zelf hier de werkzame bestanddelen uit op het niveau van de sociaal politieke omgeving, de organiseerprocessen binnen de instellingen, de medewerkers en hun professionaliteit en de mensen met een beperking zelf. De noodzaak van de kwaliteit van bestaan van de cliënten vraagt om de inzet van een effectieve veranderstrategie van instituutsdenken naar ondersteuningsparadigma richting inclusie. Volgens Kröber is dit de bestuurlijke opgave waar de zorgorganisaties voor staan. Bestuurders kunnen zo bijdragen de samenleving open te breken en welkomer te laten zijn voor mensen met een beperking. Waarom we dat met zijn allen moeten willen, halen we uit de beschrijving van de acht portretten waarin mensen zelf vertellen hoe trots ze zijn op

hun eigen appartement, dat ze eindelijk zelf de baas zijn en zelf een tv-programma kunnen kiezen. Uit mijn eigen ervaring tijdens het onderzoek dat ik deed voor mijn proefschrift *‘Wonen doe je zelf’* zijn het voor mensen de kleine dingen die het doen. In interviews vertelden cliënten: “Als je op jezelf woont, kun je je eigen leven leiden en ben je je eigen baas. Het wonen in een eigen huis is gewoner en is leuker”. Ik zocht naar succesfactoren op het niveau van de cliënt, de ondersteuning en de directe omgeving. Het proefschrift van Hans Kröber heeft de originele en noodzakelijke invalshoek op breder organisatie- en politiek niveau. Het is een noest stuk werk dat gedegen in elkaar zit en duidelijke aanknopingspunten biedt om aan de slag te gaan met inclusie. Elke bestuurder en organisatie kan eruit halen wat nodig is om op grote of kleine schaal (denk aan jeugd, werk, dagbesteding, wonen) aan de slag te gaan. De kracht van Kröber is zijn brede aanpak en sympathieke manier van uitdragen van inclusie. Hij laat het niet bij een proefschrift maar heeft ook de Coalitie voor Inclusie opgericht. Voor het wat, waarom en vooral hoe zie www.coalitievoorinclusie.nl. In feite zegt Kröber met dit alles: DOEN! En dat onderschrijf ik van harte.

Henriëtte Ruigrok
Gemiva-SVG groep

